

Van 1 naar 60 ‘autismevriendelijke’ uitstapjes, dankzij deze vrouw

PSYCHOLOGE MAAKT STAPPENPLAN VOOR MUSEA,
DIERENTUINEN EN HOTELS

Brecht Herman

Wannes Nimmegeers

Sien Depoortere (26) in het Gentse Museum voor Schone Kunsten, waarmee ze nu samenwerkt.

DE KRANT Eén museum. Dat was tot voor kort het totale aantal toeristische attracties in heel België die rekening houden met mensen met autisme. Dankzij psychologe Sien Depoortere (26) zijn er binnenkort al 60 autismevriendelijke musea, dierentuinen en logies. “Geen overbodige luxe, maar een absolute noodzaak.”

“Om halftwaalf gaan we al naar de cafetaria, om de drukte voor te zijn en een plaatsje aan het raam te hebben, zodat er zeker niemand onze kinderen kan raken.”

Of: “Ik moest van mijn zoon achter een koppel aanlopen, want hij had gezien dat ze op het gras hadden gezeten terwijl dat volgens de regels niet mag.”

En: “Medewerkers van de dierentuin hadden net de olifantenstal gekuist, maar door die geur moest mijn dochter plots overgeven.”

Naar schatting één op de honderd Belgen kampt met een autismespectrumstoornis. Voor hen zijn uitstapjes niet altijd even evident, voor hun familie en vrienden evenmin. “Ze houden stevig vast aan een vertrouwde omgeving en structuur. Vooraf maken ze zich al veel zorgen. Wat kan ik verwachten? Wat zal er te zien zijn? Hoeveel mensen zullen er zijn? Wat wordt er van mij verwacht?”, zegt Sien Depoortere. “Daarnaast zijn er ook veel prikkels aanwezig. De geuren van de dieren in de zoo kunnen heel indringend overkomen, waardoor iemand misselijk wordt. Ook het lawaai in een pretpark of de aanraking van een wildvreemde zijn extra prikkels. Ten slotte zijn mensen met autisme soms anders in sociale omgang. Extreem gesteld is de één ‘oversociaal’ - hij knuffelt iedereen, vertelt zijn hele levensverhaal en stelt persoonlijke vragen - terwijl de ander bijzonder gesloten is, in zijn bubbel blijft en nauwelijks contact durft te leggen. Al die zaken samen leveren alleen maar stress op. Tijdens de uitstap, maar ook vooraf.”

Daarom besloot Sien Depoortere, een geboren Izegemse die in Gent woont, in april vorig jaar Toerisme voor Autisme op te richten. Daarmee

begeleidt ze musea, hotels, luchthavens, restaurants en pretparken om autismevriendelijker te worden. Tijdens de stage van haar master in de klinische psychologie kwam ze voor het eerst in aanmerking met kinderen met autisme en alle moeilijkheden die erbij horen. Toen ze nadien een opleiding toerisme volgde, klopte ze bij de verschillende provincies en Toerisme Vlaanderen aan om te kijken wat er op toeristisch vlak gedaan werd voor mensen met autisme. “Maar de vraag werd al snel omgedraaid: wat kon ik doen voor mensen met autisme? Want in heel België was er maar één toeristische locatie die er bijzondere aandacht voor had: het Huis van Alijn in Gent. Het is toch jammer dat mensen, zeker kinderen, met autisme niet naar buiten komen omdat wij te weinig moeite doen om dingen aan te passen? De leukste herinneringen uit je kindertijd zijn toch de uitstapjes? Ik wil mensen met autisme niet betuttelen, het zijn geen luxeaanpassingen, maar wel noodzakelijke ingrepen om hen te laten functioneren. Als jij een bril draagt omdat je zonder niets ziet, mag een kind dat nauwelijks lawaai verdraagt toch ook een koptelefoon dragen?”

Lichteffecten

Intussen werkte Sien al samen met 29 toeristische locaties, het merendeel in Antwerpen. De Zoo, Planckendael, Volkssterrenwacht Urania, Sunparks Oostduinkerke, Fort van Breendonk, het Museum voor Natuurwetenschappen in Brussel, het Design Museum Gent... Allemaal zijn ze autismevriendelijk geworden. Onder meer met behulp van een stappenplan - dat gratis gedownload kan worden - waarin van begin tot einde wordt uitgelegd hoe de uitstap eruitziet. Neem nu de brochure van Planckendael, die 34 bladzijden telt. Als ouder kan je die op voorhand doornemen met je kind, het laten invullen wanneer je gaat, met wie je gaat en hoe laat je vertrekt. Daarbij staat vermeld: ‘Het kan zijn dat we een klein beetje later vertrekken. Dat is geen probleem.’ Ook de reis met de auto, de weg naar de kassa, het kopen van een kaartje worden haarfijn uitgelegd met foto’s erbij. “Zo’n stappenplan maakt voor sommige kinderen een wereld van verschil. Doordat ze perfect weten wat ze kunnen verwachten en welke prikkels het hen misschien moeilijk kunnen maken, verloopt zo’n

uitstap veel vlotter. Ik kreeg al mailtjes van mama's die vertelden dat ze eindelijk rustig met hun zoon naar een museum hadden kunnen gaan, zonder afkeurende blikken van bezoekers of bewakers. Of een kindje dat voor het eerst van een waterglijbaan met lichteffecten durfde, gewoon omdat het er zich op had kunnen voorbereiden.”

“Naast dat plan ga ik locaties ook screenen en kijk ik wat beter kan. In vakantiehuis De Kleppe (in Everbeek bij Brakel, red.) bouwen ze momenteel aan een snoezelruimte, maar voeren ze ook kleine aanpassingen door, zoals een extra pijl of duidelijke plattegronden. Het belangrijkste voor mij is dat de prikkels ter plaatse controleerbaar zijn. In veel musea vind je schermen met filmpjes en muziek. In plaats van die voor de hele zaal te laten afspelen, is het een kleine moeite om koptelefoons te voorzien. Op die manier kan iemand zelf kiezen of hij het wil horen of niet, en blijven mensen met autisme gespaard van een overvloed aan prikkels.”

Ambitieux

“Niet iedere organisatie staat op voorhand te springen voor veranderingen, maar op een vergadering zei iemand onlangs nog: ‘Oh, maar dat kunnen we eigenlijk vanmiddag al aanpassen.’ Dat klopt ook: je hoeft je museum niet af te breken en een nieuw te bouwen. Het zit 'm soms in de kleine dingen. Op dat vlak zijn de inspanningen minder groot dan bijvoorbeeld het toegankelijk maken voor rolstoelgebruikers.” Naast de screening en het opstellen van een stappenplan geeft Sien ten slotte ook vormingen aan personeel. “De belangrijkste tip die ik altijd geef: wees duidelijk. Ga er niet van uit dat iemand het meteen begrepen heeft, maar leg helder en direct uit wat je verwacht. Laat niets aan de verbeelding over.”

Toerisme voor Autisme bestaat nog maar tien maanden, maar de bal is al stevig aan het rollen. Voor het komende halfjaar staan er al minstens 20 nieuwe accommodaties in Antwerpen en 10 attracties in Vlaams-Brabant op de agenda. “Ik ben ook in overleg met de luchthaven van Zaventem om er net zoals in Schiphol rondleidingen te organiseren voor mensen met autisme, zodat zij op voorhand kunnen kennismaken met de verschillende procedures. Voorlopig doe ik dat allemaal alleen, dat lukt nog. Maar als ik

op termijn naar Frankrijk of Nederland wil uitbreiden - want ook daar bestaan geen initiatieven zoals het mijne - zal ik toch iemand extra kunnen gebruiken. Ja, ik ben een beetje ambitieus (lacht). Maar ik voel dat de nood groot is.”

Ik ga met de bus naar ZOO Planckendael.

Ik wandel naar de bushalte van bus (busnummer).
Ik stap op de bus.

De rit duurt ongeveer minuten.

Als ik van de bus stap, moet ik nog een klein beetje stappen tot de ingang van de dierentuin.

Dit is de ingang van ZOO Planckendael.

RV In haar stappenplannen legt Sien Depoortere de reis naar de toeristische attractie uit, de weg naar de kassa, het kopen van een kaartje,... Zodat mensen met autisme zich rustig kunnen voorbereiden.